

Una breu introducció

Si us heu animat a fer el clic, encara que sigui per curiositat o per veure què us expliquen aquests dos vells amics i entrar dins d'aquestes pàgines que ens parlen d'alguns costums que tenien lloc al Lluçanès al llarg dels últims cinquanta, cent o cent cinquanta anys i més enllà i tot, us convidem a fer el saberut i a observar aquells trets que us puguin cridar més l'atenció.

Fa uns tres anys que vam iniciar la tasca de recollir informació per anar elaborant un costumari del Lluçanès. Agafant com a punt de partida els mestres de finals del segle XIX i primers del segle XX –recordem, per exemple, Pecanins, Vilarmau, Vilarrasa, Raguer i d'altres, com els més propers a nosaltres, però també Serra i Pagès, Amades, Serra i Boldú, Josep Romeu, Capmany, Violant i Simorra, Griera i tants i tants d'altres– i com ells, sabent però dels límits que som conscients que tenim, hem anat tafanejant i consultant vells arxius on poder descobrir aquella informació que ens pot conduir a fer la construcció d'un fitxer o base de dades que, amb el temps, tothom es pugui fer seu per poder consultar i emplenar els buits més interessants de la nostra història popular.

La nostra feina al llarg d'aquests últims anys ha consistit i encara consisteix en esporgar la informació continguda en els arxius nacionals, com el de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural, o bé l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, però tan important com aquests, atès que ens volem centrar en el Lluçanès, també ens hem adreçat a l'Arxiu Biblioteca Episcopal de Vic, arxius comarcals, parroquials, municipals, fotogràfics, familiars, museus, conferències, exposicions, visites guiades, etc. Són moltes les fonts de consulta que ens poden ajudar a emplenar alguns forats de la nostra història comuna, però més enllà dels documents, també hi ha una part molt important, essencial, que són les converses amb persones que ens poden ajudar a donar el seu testimoni de tot el que s'esdevenia al llarg d'aquests anys. Aquestes fonts orals han de constituir una fonoteca que ens permeti asseverar, dins del que es pugui, i donar conformitat a tot el que anem explicant en el costumari.

Aquest és simplement el nostre objectiu, i si pel Nadal de l'any passat vam enviar la nostra felicitació desitjant les bones festes a una colla d'amics, narrant la història de **La nit de Nadal al Lluçanès** que vivien els nostres avantpassats, avui, en contacte amb l'Ajuntament de Prats de Lluçanès, hem convingut en penjar-ho a les xarxes socials que ofereixen les seves pàgines web i així anar engrandint de mica en mica, una part de la història popular de casa nostra, que és tan important com l'estrictament social, econòmica o política, ja que d'alguna manera totes elles estan entrelaçades.

L'època que volem abastar (1850 – 1965), des de mitjans del segle XIX fins a la irrupció del Concili Vaticà II, és significativa per diverses raons, primer perquè molts dels estudis de la cultura popular protagonitzada per folkloristes i entesos en aquest àmbit no s'atreveixen a

anar més enllà per raons diverses, i aleshores hauríem de parlar de suposicions més que de realitats. Entenem que a partir dels anys 1850 cap aquí són els anys de les construccions de noves vies de comunicació i aquest fet incideix en la propagació de nous costums que contribueixen a enriquir les festes populars de casa nostra. Per altra banda, la memòria oral transmesa per generacions a possibles persones entrevistades no arriba tan enllà i aquella es perd en l'oblit. Com a punt final, l'arribada del Concili va canviar molts dels esquemes festius i tradicionals que hi havia hagut fins a mitjans del segle XX i això ens fa posar un punt i a part en les nostres recerques. A partir d'aquí, seran les noves generacions que prendran la paraula; tanmateix, aquestes ja tindran una bona part de la feina feta.

Tot i així hem de suposar, i no afirmar, que aquest període segurament que ha estat una de les etapes més florents de les nostres festes i tradicions, dels nostres costums, de les nostres cançons, danses i melodies, d'aquells oficis que avui ja no existeixen, d'aquelles processons i romiatges que ja no se celebren, de fires i mercats que avui, encara que es van conservant, ja no tenen el regust d'anys anteriors, i tantes i tantes altres vivències.

En definitiva, del que es tracta és de descriure de la millor manera possible tots aquells costums que havien viscut i celebrat els nostres avantpassats i posar-los a l'abast de tothom. Amb tot, sabent que és una tasca força extensa, voldríem fer una crida a totes aquelles persones que puguin trobar-se a gust amb l'objectiu plantejat i col·laborar plegats, ja sigui aportant informacions de tot tipus, documents, llegendes, cançons, danses, fotografies, programes, testimonis, etc. o bé esmenant alguns errors no volguts o afegint nova documentació a la ja escrita i al final poder confegir un costumari que no serà fruit d'un dia ni d'un any, però que amb el temps vagi agafant forma, esdevenint una obra col·lectiva.

Dins del calendari de festes populars, unes de les que tenen més ressò, embellides per supersticions i creences, són els solsticis d'hivern i d'estiu. Si l'any passat vam fer una narració que era la del solstici d'hivern, ara estem treballant en la del solstici d'estiu, al voltant de la **La nit de Sant Joan al Lluçanès** i, en el cas de Prats de Lluçanès, com va esdevenir la festa de Sant Joan i els Elois. Esperem que aquest nou treball pugui veure la llum per la propera festivitat de Sant Joan.

Pere Mestre i F. Xavier Cortada
Lluçanès, 13 de desembre de 2021